

RENAIXEMENT

ADHERIT A LA UNIO CATALANISTA

SURT ELS DIJOUS

VOLEM

La llengua Catalana amb caràcter oficial per totes nostres relacions inclús amb el Poder Central.

Corts Catalanes, per estatuir la legislació civil i per el règim intern de la Nacionalitat Catalana i per a ser arbitres de nostra administració.

Que siguin Catalans quints a Catalunya despenyin càrrecs públics.

Fixar contribucions e impostos per contribuir als gastos generals de l'Estaten la proporció que correspongui a Catalunya.

Supressió de quintes o lleves i facultat de poder contribuir a la formació de l'exèrcit de l'Estat espanyol per medi de voluntaris o diners.

Essent Nacionalista l'acció que al nostre poble realitza la Unió Catalanista, tenen el dret i el dever de cooperar-hi tots els Catalans moguts per les aspiracions del nacionalisme Català, qualsevol que siga llur pensar i sentir en matèries **religioses, polítiques o socials**.

PER VOS, EL BEN NOSTRE

ARRAN de la vostra visita amb la bella companyia dels futurs deslliuradors, avui ensinistrant-se en les mans immillorables del patriota-educador; arràn de la xica festa nostra i d'aquesta Associació Nacionalista Catalana, cau d'abnegats, posem-hi unes paraules. Van ésser inspirades allí; pensavem cloure-hi la germanívola vellada; beneim els entusiasmes que ho privaren, moguts per unes relacions amoroses, del ben nostre Jaume Arquer!

Voldríem que'l llegidor de RENAIXEMENT no tingués mai un retret, per lo que pogués semblar abús de parlar-ne, d'aquest home: que ell és tot cor i tot voluntat per Catalunya, i dels humils, qui'n dirà res en la seva tasca persistent i fervorosa, sino 'ls humils mateixos que s'en adonquin?

També hi ha llautó amb bany de plaqué, tractant-se de la gent que's mou per les idees; feina que llú i fa soroll i emociona, com les porques pel·lícules que'ns malmeten el gust artístic de la generació actual. I els que més de sota de tot, que'ns sobra atreviment quan tenim al costat nostre la raó, som els que es gratinyem sempre la capa falça que tapa els prestígis i ara també, per no perdre la costum.

Mireu doncs, els homes que tenen un nom

de cap de brot en la política que fa rebombori: diuen un parlament, organitzen un acte, anuncien una actitud i a Madrid en va plè, i aquells diaris que sempre embruten l'honor de Catalunya quan la volem d'aquella manera del *consumatum est*, treuen el repertori bombejador i tot es alabar la serenitat i el talent dels comedits. Això si: molta alegria dels bescantadors de patria i olla de cigrons, però de catalanistes una sabata plena. Evolucions, oportunismes, intervencionisme i transigint, transigint, amb una esquena apallçada, ens trobem en que, 'ls homes senzills que no volen entendre de componendes ni humiliacions, que no poden acceptar d'almoïna, sino per justa reabilitació, la llibertat de la Nació Catalana, van escamant-se i del recel ne venen abstencions i els que encara no fallem, mai sentim vora nostre la manca de forces necessaries que hem de suplir i bons afanys ens costa.

Ho haguessiu vist amb quin goig ho deia l'Arquer, vingut d'aquella plana d'Urgell, que espiritualment ens en recordem poqueta cosa que sigui amb les demés comarques lleidefanes un niu de germans d'irredempció: «Encara que no'ns haguessim emportat cap premi del Concurs d'Historia de Catalunya; encara que

no haguessiu fet la finesa d'organitzar aquest obsequi; encara que ningú's recordés que jo soc a Belcaire convertint al catalanisme una bona gent que mai els en havien parlat, jo continuaria ferm amb la meua religió d'ensenyar a estimar a la Patria, al que no'm sab, perquè ningú n'hi havia resat un borrall: Jo no sé si és molt o poc lo que'n trec del meu romiatge; aquí us en he portat una mostra amb els meus deixebles; l'any que vé procuraré doblar el nombre per a concórrer al segón Concurs; pero jo us dic que faig tot lo que'm faciliten les meves energíes, que si no hi poso més voler i més talent és perquè la naturalesa no me n'ha donat altra cantitat; vosaltres els que siguent lluny sou aprop del meu pensament, no cal que us en convenci.»

I allí, al vol d'una taula modesta, com un patriarca de vella nissaga, senyalava l'amic als nois i noies de Belcaire, i ens deia com estimen a Catalunya aquella mainada que'l segueixen atrets per la senzillesa de les seves explicacions; que es un mal que ha aturat l'expansió del Catalanisme—son paraules de l'Arquer, mesurades raonadament—aquesta complicació d'idees i aquest reculliment de les grans ciutats, que lo que havia d'esdevenir fàcil d'adaptació escampats als quatre vents, fins als recones més apartats i per els procediments més suaus, s'ha reclós en cercles de conspiradors, com si una garba de convençuts poguessin aixecar la crosta atoscada per dugues generacions de jou i vilipendi.

Penseu-ho com seràn d'amor a les coses Catalanes aquells infants que nosaltres ja estimem perquè son futurs reconsagrats ungits per l'Arquer; i que'ns en ensenyin les figures del catalanisme, populars a Espanya, de presents ni futurs reconsagrats; plançons que no's dobleguen ni es trenquen; forts en la lluita de vindicar l'honor de la seva mare; irreductibles defensant la llibertat que li robaren. Que'ns en portin de fruits com els del honorable company i ploraran com ell al presentar-nos-els com a segurs lliberadors, que assoliran el cim d'aquesta creuada nostra que abolirà per sempre aquell trajo de l'esclau, que tant patriòticament avorría en la seva conversa el mestre volguéssim de Belcaire.

Sentimentalismes, diràn ells, els mesurats, els correctes, pero mentrestant entrebanquen en Català la tasca nobilíssima i darrera seu hi va tota una gentada i es resseca les conviccions patriòtiques amb una papereta electoral, que aviat l'hauràn de servir amb gel perquè

no cremi les mans dels nètts de contuberni, si algun cau en el parany. Mentrestant encara's va predicant com un específic la catalanització d'Espanya i vinga llençar mils duros en eleccions i espatec de victòria, de vegades convenientment banquetejada, que les coses nostres ja tenen una preponderancia absoluta: tots els Catalans escriuen en Espanyol—alguns, per equivocació, es fan escriure alguna que altra targeta en Català—tothom desconeix la història Patria, les seves costums, la seva raó d'ésser lliure; les escoles, oh! les escoles Catalanes, com que han de viure de l'aire del cel i es veu que tampoc ens estima gaire, les tenim en castellà, i encara en tenim alguna Catalana perquè a Madrid no s'han recordat de privar-les com a focu separatista. Dinars per la nostra escola, no s'en troben i sino pregunteu-ho a l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana; pot ser és una compensació que n'hi hagin per l'escola de la Lliga, que d'ella'n surten, al menys, diputats que poden presenciar com se discuteixen els projectes de l'Estat contra Catalunya, oposant-hi la seriosa protesta de sempre, i economistes que fan de marxa-peu a l'enviat per a radicalitzar espanyolament les organitzacions obreres amb un resultat bancari ben aprofitable.

Torneu-hi, company de lluita, torneu-hi a la tasca perdurable fins al dia d'un sol etern de llibertat, vos que'n sabeu prou d'ignorar les veritats crudels. Us vàrem volguer entre nosaltres aquelles hores per encomanar-nos la vostra fè d'abnegat i admirar aquesta mainada que us volten per a que'ls redimiu de patriotisme. No era pas per vos, la festa nostra, ho podeu ben creure; era una llaor dels esperits selectes, que no saben caminar en la vida sense sembrar bé de la Patria; uns moments de confortació, a nosaltres que també'ns prodiguem força, ens donen coratge; la nostra feina, que una mica orgullits ens havia semblat considerable, en l'averkonyiment davant d'un qui posa al servei de Catalunya tota la seva bondat, l'entusiasme i els seus amors, la palpem menuda, i aixís com hi ha qui jura per força un drap d'ignominia, símbol d'esclavatge de nacionalitats oprimides, nosaltres prometem amb l'ardència d'una joventut esclatant, seguir ben a frec de la vostra empena; humils som i dels humils prenem l'exemple.

Esguards

ALTRA vegada el nom de Catalunya, el nom de Barcelona, torna a sonar dolorosament en la filiació d'un home que ha atentat contra la vida d'aquell qui regna l'Estat espanyol.

La nostra Terra te una alta tradició d'apacibilitat, en comparació amb les demés nacions ibèriques, la proporció de la seva criminalitat es ínfima: suara, quan en la festivitat del di-jous sant, eren perdonats de la mort tretze culpables de delictes de sang, tan sols un n'hi havia condemnat en una Audiencia Catalana. Tota la visió de la terra i el mar de la nostra Patria canta aquesta pau de l'ànima nostra. Les nostres platges tenen la serenor del mar i els homes de l'Hèlada. I allà, en les llegendes que ha aixecat l'esperit de la raça, una gota de sang vessada trenca el ritme de les nostres muntanyes.

I n'obstant per tot l'Estat espanyol, si, per causa social o política, esclata la violència d'un atac a la vida, és gairebe sempre, una mà que ha sortit de Catalunya qui esgrimeix l'arma homicida.

Direm que a Catalunya es un dels pocs llocs d'aquest Estat que patim, on se pot pensar follament, perque a Catalunya es un dels pocs llocs d'aquest Estat, on se pensa.

Pero, no: hi ha una causa més fonda que engendra aquesta tràgica morbositat de la raça nostra. I es que en el sí del nostre poble s'hi agita la tormentosa inquietut de tota cosa desplaçada. L'absència de la llibertat política que a nostra Patria li fou robada, se reflexa clarament en l'existència d'aquest poble que's troba, sense donar-se'n compte, desposseït de una de les funcions que reclama la seva vitalitat; i les seves forces, que en un règim de vida lliure, 's posarfen al servei del propi governament, retingudes per l'acció tirànica que no deixa exterioritzar-les, van acumulant-se en ell i de tant en tant esclaten violentament i atenten contra el poder que les ofega.

I aquesta és la tragedia de la Catalunya nostra; aquest esperit de rebel·lió que furga constantment en la seva entranya. Això que fa que l'escultor Clarà hagi sigut pròfug, i que l'Alomar porti condemnes en els seus versos i En Morera n'hagi portat en les seves notes, i que a l'Apa l'espiritualitat de les seves caricatures l'hagi llençat a l'exili. I es que la vida Catalana, al revelar-se plenament, s'ha d'evincer, forçosament, fins sense tenir-ne vo-

luntat ni consciencia, contra les lleis que l'esclavitzen, contra les lleis que no voldrien que's manifestés i que ella per el sol fet de manifestar-se, ja vulnere.

I aquesta es la tragedia, encara, de tots els pobles oprimits. I això fa que'l qui atenta contra la vida d'un ministre anglès, sigui un egipci, i que contra el rei de l'Anglaterra la mà d'un indi fassi esclatar la dinamita. I això fa que sigui a la Polònia i la Finlàndia, en els llocs de l'Estat rus aon arrelhi amb més sinis re ufana el gran dolor del nihilisme.

Les terres oprimides son les més propícies per a que en elles hi grani la flor roja dels ideals destructors. La crudeltat de la impotència, contra la crudeltat de la força.

Respecteu an els pobles la seva vida nacional, i veureu respectada la vostra, humana.

MAIG.

ENGLANTINES

MEDITACIÓ

Contemplant l'estatua d'en Casanova

La bandera mig caiguda
que s'apoia en el seu braç,
jo he pensat moltes vegades:
Qui la tornarà a aixecar?
Serà un home d'avui dia?...
Serà un home de demà?...
Serà la joventut nostra
qui l'enlairarà triomfant?
Deurà fer-se en so de guerra?...
Deurà fer-se en so de pau?...
Deurà per reconquerir-se
regars' nostra Terra amb sang?
Es molt lluny el jorn de gloria?
o hi estem molt apropats?
Qui sab, quan deurà aixecar-se
nostra ensenya triomfant!

.....
Lluny o aprop, sigui quan sigui;
per la nostra dignitat,
el fet te de consumir-se
si és que encar hi ha Catalans.—

JOAQUIM DELCLÓS i DOLS

D'afers internacionals

Si m'embrutes, t'emmascaro

Heus-aquí plantejada la situació internacional. Tot son discursos i més discursos que tots els homes preeminents dels diferents Estats d'Europa s'escarrassen en fer a tot drap, per a defugir recels en el tan temut conflicte internacional. Tots, absolutament tots diuen lo mateix: «nosaltres no volem la guerra europea; nosaltres treballem per a afermar més i més la pau entre tots els pobles d'Europa», i mentres això diuen, els presupostos de guerra i marina de gairebé totes les potències europees creixen d'una manera exorbitant. Cap d'aquestes potències vol la guerra, empró totes descaradament van augmentant tant com poden els medis de defensa per terra i per mar. A que ve semblant contradicció entre'l dir i el fer? En que totes i cada una d'elles fem la guerra per lo que representaria en els temps presents, empró totes i cada una d'elles tenen un fort desig de que vingui, per a desxifrar d'un cop l'enigma que plana damunt de cada una d'aquestes potències en lo referent a la llur supremacia terrestre i marítima. An aquí es aon descansa tota aquesta serie de contradiccions que quotidianament es nota.

Amb motiu de l'actual i llarg conflicte dels Balkans, en el qual la diplomacia europea hi ha jugat i hi està jugant un gran paper, encar que de sota mà, ha sigut indubtablement lo que més ha fet evidenciar aquestes temences i aquests amagats desitjos. Per a les llurs conveniencies diplomàtiques i a l'ensems per a les seves necessitats d'expansió comercials, aquestes grans potències s'han intel·ligenciat i han contractat aliances, i ja avui existeixen definitivament afermades la *Triple aliança* i la *Triple intel·ligencia*, les quals i per el seu mútuu apoi, al unísson, com responen a un fi ja determinat, son les que van al davant en lo respectiu al augment d'armaments; al mateix temps també son les més directes intermediaries en lo respectiu als conflictes que's desenrotllin en el Orient i també, sempre que s'organitza un Congrés per a la Pau, les primeres en parlar de la reducció d'armaments.

Com es pot veure, la més vident contradicció enclouen les seves paraules i també els seus fets. I an aquesta cotidiana informació que tots els grans portaniveus d'Europa porten, plens de recels, de temors, de suspicacies, uns jorns

falagueres, i altres de boirosa incertitut, es aon descansa tota la política internacional dels actuals temps. Es la més fina suspicacia del «si m'embrutes t'emmascaro», tota l'actuació diplomàtica d'avui dia.

Jo no crec pas que s'hi arribi a la tan temuda conflagració internacional. Hi veig lligats i rel·ligats, una munió considerable d'interessos d'Estat i econòmics per tots cantons, que és lo que fa mirar amb gran prevenció an els més refinats homes d'Estat, tots els fets que's desenrotllin en el seu entorn i que podrien predestinar a llensar-se a un conflicte de tan seriosa classe. Tenen molt tacte i molta clarividencia els diplomàtics europeus!

Are, «tant va el cantí a la font, que vé un dia que's trenca», i això encar que no previst, pot molt bé passar dintre la política internacional europea, car tota ella descansa damunt d'una taula de vidre, i com se sab, aquest ja és fort i dura si s'hi te cuidado, empró el més petit cop pot trencar-lo, i això precisament és lo que pot passar.

El dia que n'hi hagi un que comenci, sigui per imprudencia o per necessitat, aquell jorn s'hi abocaràn tots. I per ara no n'hi ha pas cap que's vegi amb pit per a començar.

R. CASALS I PEYPOCH.

Pro Patria!

SEGURAMENT molts de vosaltres, volguts llegidors i companys en catalanisme, hauréu sentit a parlar repetides vegades dels Esbarts Dançaires de la nostra Terra.

Probablement que alguns hauréu assistit a diverses audicions de ballets populars Catalans: mes quants hauréu constatat la importancia extraordinaria que per a Catalunya representa el treball, l'obra d'aqueixes modestes entitats?

No considereu digne d'apoi i de tot encomi, l'esforç d'aqueixos joves i senyoretes que portats per entranyable amor a tot lo nostre, desafien l'odi d'uns, les befes d'altres, la indiferencia dels més i donen a conèixer per totes les encontrades de parla Catalana ballets antiquíssims, quasi bé desapareguts en l'actualitat?

El Catalanisme, al meu entendre, no consisteix tan sols en fer acte de presència a mitjans, forades, conferencies, etc. El Catalanisme deu ésser fortament sentit, intensament

viscut, i de la mateixa manera que difícilment compendriem l'amor a Catalunya d'un home que renegué de la nostra parla, també nosaltres, els que'ns vatem de pertènixer, o d'haver pertenescut a Esbarts Dançaires, difícilment creurem en el sentiment nacionalista dels qui malparlin de nostres dances. Perquè, s'ha de tenir en compte, que aquestes dances son les úniques que'ns perteneixen, son les úniques que ballaven els nostres avis, els nostres avant-passats, i si han quasi bé desaparegut culpeu-ne tan sols als Catalans per llur manca de catalanitat. Fixeu-se que fins els pobles no considerats intrinsecament com a nacions conserven i conreen el folk-lore perque representa llur peculiar manera d'ésser. Aixís l'Aragó, Andalusia, etc.

No significa això una vergonya per a Catalunya?

Es, doncs, d'absoluta necessitat que les dances populars Catalanes ocupin a nostra Terra el lloc preminent a que tenen dret, mes per a que això esdevingui, es fa precis que tots, absolutament tots cooperem a llur definitiva rehabilitació.

I nostres dances tornaran a ésser l'esplai honest i seriós de les generacions presents i futures, com ho havien sigut de les passades...

RAMÓN PUJADAS I CANAL.

Pel senyors de "La Veu"

ES veu que aquesta pobra gent no'n tenen prou d'haver renegat del seu catalanisme, sino que encara s'entretenen a tirar llot sobre homes integrament patriotes com En Josep Maria Roca.

Deia En Roca al començar son parlament de mercès del Concurs d'Historia de Catalunya, que si de dir una veritat se n'ha de seguir escàndol, val més que hi hagi escàndol que deixar de dir la veritat. En Roca digué, sense aludir a ningú, com un mal general de tots els Catalans; emprò els qui tenen la consciencia bruta s'han sentit ferits, i han contestat amb l'escàndol.

Les paraules d'En Roca, de que nostra actuació fins ara havia *enlaira*t més als homes que a Catalunya, el veure que encara hi ha qui honora a Catalunya sense fer àpats ni oposicions a ministre, i que té prou sinceritat per a

dir veritats, enc es refereixen a personalitats que'l servilisme ha considerat com a idols intangibles, els treu fora de sí, i els fa insultar grollerament als homes dignes de la «Unió».

A l'examen de consciencia a que'ns convidava En Roca, per a corregir nostres defectes, han contestat els ex-catalanistes—en un atac agut de soberbia—llençant la baba del seu orgull i la seva mala intenció contra d'homes qui sortosament estan molt per sobre d'aquesta política d'insults i d'ambicions a la vella usança espanyola.

Nosaltres, els homes de la Unió, *els fracassats, els inútils, els corcons del renaixement Català*—com ens diu *La Veu*,—sempre hem pensat fer catalanisme sostenint amb fermesa nostres ideals, mal que sigui contra els catalanistes de nom i no de fets, i si hem *fracassat* (?) es estat precisament perque jamai ens hem volgut doblegar a procediments renyits amb els principis de la Etica i la Moral, perque sempre hem parlat al poble amb el cor a la mà i mai l'hem fet servir d'escambell per a satisfer ambicions personals.

De lo que's dolen més els de *La Veu*, es que després d'haver entregat 100 pessetes per a premis del Concurs, siguin obecte d'*una incorrecció, per a no usar altra paraula*. Pero, quina idea de la moralitat tenen aquesta gent? quin concepte s'han format de l'honradesa de homes integres com En Roca? Potser es pensaven que amb 100 pessetes taparien la boca d'En Roca, per a que deixés de dir lo que està a la vista de tothom!...

Estem conformes amb el redactor de *La Veu* en que'ls del partit governamental Català han acceptat ja masses convits i donat col·laboracions i diners per a festes catalanistes en que a l'últim se'ls ha *bescantat*. Això convencerà als regionalistes de que ells i nosaltres som incompatibles, de que lo millor que poden fer és arrencar-se d'un cop la careta de catalanisme amb que hipocritament volen seguir enganyant al poble. i que no concorrin més a festes netament catalanistes per a que no'ls posin en evidencia i al mateix temps s'estalviaràn el paper ridícol de que una societat que diu representar tot el moviment catalanista i les classes conservadores, per una cosa de tanta importancia com un Concurs d'Historia Patria dongui... cent pessetes! amb llibres que proporcionava la llibreria d'En F. Puig i Alfonso, delegat de la Lliga com a jurat al susdit Concurs.

JOSEP M. BATISTA.

“COSES DE L'AMPURDÀ”

per RAMÓN MASIFERN

PATRIÓTIQUES

EL LLAURADOR AMPURDANÈS

I

De bon just el sol llambrega
ja de peu som al llindà;
nét de cor i a punt de brega,
com bon fill de l'Ampurdà.

Amb ma esposa encodormida
deixo'l meu fillet jolífu,
com l'aucella amorosida
deixa'ls moixinets al nú.

Tot cofoi emprenc la via
que'l glevor m'està esperant;
tot soiet.... s'anyoraria!
sens tenir-me a mi al davant!

Deu nos dó salut i feina
i un raig de Fè per mirall.
Ai d'aquell que aborreix l'eina
del treball!

II

Les deù horas que feinejo
volen com un pensament;
l'enganyosa sort no envejo;
sols l'arada 'm fa content.

No he sentit mai la frisança
que a tants homes fa pensar.....
sols me mou l'enamorança
que m'uní un jorn en l'altar.

Les terrosses que rossegen
son per mi clupadès d'or;
quan hi ha un jorn que no'm voltegen,
que anyorat se'm queda 'l cor.

Deu nos dó salut i feina
i un raig de Fè per mirall.
Ai d'aquell que aborreix l'eina
del treball!

III

Festiu jorn de la setmana
sempre'l vull santificar;
quan l'Esglesia'ns ho demana
el bon fill l'ha d'escoltar.

De matí, quan s'ou pausada
del sagrat bronze la veu,
ab ma esposa i la mainada
prop l'Altar ens trobareu.

Sants quefers no m'afeixuguen,
que'l sè honrat m'es gran honor,
els mals vicis no'm subjuguem,
vull la pau dintre'l meu cor.

Deu nos dó salut i feina
i un raig de Fè per mirall.
Ai d'aquell que aborreix l'eina
del treball!

IV

Compartesc la ditxa mía
treballant en nom del Cel;
en ma llar la pau hi nía,
no s'hi engendra lo recel.

De mi encara n'es prendada
el meu angel, ma muller,
i m'amoixa ajogassada
com a un infantó rioler.

No l'enveja millor vida,
no preté més ric tresor;
dels meus llavis la mentida
no ha marcit mai lo seu cor.

Deu nos dó salut y feina
i un raig de Fè per mirall.
Ai d'aquell que aborreix l'eina
del treball!

V

Quan mon fill deix les follfes
vull que ab mi vinga a llaurar;
vull que hi bregui tots els dies,
com son pare hi va bregar.

A sè honrat i bon patrici
jo'l camí li ensenyaré;
dels abims que entranya'l vici,
ple d'amor l'apartaré.

I quan l'astre de ma vida
ja finesca'l seu camí,
ma muller amorosida
i'l meu fill dirán ab mi:

Deu nos dó salut i feina
i un raig de Fè per mirall.
Ai d'aquell que aborreix l'eina
del treball!

L'Assamblea de Dependents del Comerç i de la Industria de Catalunya

ES lloable, lloabilíssima, la tasca que està portant a terme l'infadigable «Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Industria». Emprò ara, amb aquesta Assamblea que ha celebrat, d'una importància remarkable per a l'avenir del dependent Català, s'ha evidenciat un cop més l'esperit d'avenç i d'enlairament social que animen a tot l'estament social de dependents de la nostra Terra i el coratge i la fermesa dels que componen la secció de Relació i Treball del susdit Centre, promotors d'aquesta primera Assamblea que s'ha celebrat a Catalunya i en l'Estat espanyol.

Ja es hora, sens que això vulgui significar cap càrrec directe an el Concell Directiu del Centre, que's comenci a preocupar seriament de l'aspecte netament social del dependent del comerç. El matí del Centre eminentment cultural i fortament progressiu, per aquesta banda, fins ara, potser una de les entitats de dependents del comerç d'Europa, aon s'hi donen més íntegrament, més ampliament tota classe d'ensenyances per a l'enfortiment cultural de l'individu, en tocant a reivindicacions de classe no se n'havia ocupat encara tal com cal; emprò, ara, vist els resultats satisfactoris, tant pels elements de la classe que d'altres importants poblacions de Catalunya hi han pres part, com per els temes que han sigut motiu de l'Assamblea i brillantment defensats pels respectius ponents, fan preveure jorns de lluita intensiva i persistent per a que siguin una vident realitat, en benefici del dependent, en garantia del patró, i en conjunt per l'enfortiment econòmic-social de la nostra Patria.

Sí, companys, sí; cal lluitar fortament per ésser. Una vegada assolida una cultura extensa i de veritable practicitat, es deu anar seguidament a conquerir millor situació moral i material que l'actual. Aquestes lleis de l'Estat que essent lleis no's compleixen; aquestes altres, que encara no ho son i ho deuen ésser, per a que siguin d'una efectivitat absoluta és necessari un treball constant, es precis tenir fè inquebrantable en elles, per a aixís amb l'unànim esforç de tots, arribar la seva consecució. Això es una necessitat fortament sentida per tota la dependència; doncs cal que amb la poixansa, amb l'embarc dels que actualment n'estem convençuts, poguem enderrocar

els prejudicis, la rutina que en la immensa majoria de patrons nien en son cervell, i foragitar l'apatia, el funest «tant se m'endona» de també la immensa majoria de dependents del comerç i de la industria que no son associats.

Tot això son grossos entrebancs en el camí per a assolir les aspiracions de la dependència; emprò, no temeu, tireu sempre avant, que amb les bones armes de la raó i la fè en l'ideal, sempre es venç.

Aquesta Assamblea ha sigut un èxit més per a apuntar a la llarga llista dels que té conquerits el benemèrit Centre, que indubtablement temps a venir i no molt llunyà, seguint sa marxa ascensional, serà la Universitat Comercial Catalana que tant ens manca.

Emprò no n'hi ha prou amb això. Si per l'esforç particular i privat havem conquerit tant altíssima gloria per a la cultura del dependent de la nostra Terra, ara cal treballar de ferm per a que sigui un irreductible baluart per a la defensa moral i material de tota la dependència comercial i industrial de Catalunya.

Aquest pot ésser el més enlairat i humanísim coronament a tota la seva brillantíssima actuació.

RAMÓN DE L'ESTANY.

Cròniques d'Art

LES EXPOSICIONS

MARIAN ANDREU. — *Galeríes del Faianç Català*

UN tècnic, rublert d'impulsiva audàcia i menant aquest tecnicisme un esperit de gràcil feminisme, es en Marià Andreu, i aixís se'ns manifesta en la seva exposició en les Galeríes del «Faianç».

Tot el seu art es sensitiu, merament superficial, no entranyant res de trascendental, res més allà de lo que l'esguard ovira... i això no sols les acuarel·les, sino totes les produccions, relleus, esmalts, on també l'Andreu imposa la gràcilitat traviesa del seu art a la duresa del material.

L'Andreu està amarat d'influència de l'art anglès, i tal volta també d'alguns dels més vigorosos pintors de l'escola castellana; davant algunes de ses obres un instintivament recorda l'esperit d'aquestes escoles artístiques.

Es esperit amarat d'influències, imperdona-

bles en altres, mes que en l'Andreu, no sabem per quin encís especial del seu art, un troba tot seguit disculpades.

I ara, parcialment, els diversos aspectes de l'exposició: ja hem dit la seva impressió de conjunt, de perfecció tècnica, i això dit no certament com a censura, car aquesta perfecció tècnica que en tants i tants porta a un ràpit amanerament, en l'Andreu es sols la font de obres plenes de graciosos i atraients femenins encisos; i aquesta tècnica, supeditada al seu esperit inquiet, d'artista, que té al seu art en un concepte, no de sacerdocí, de transcendentalisme, sino como una delectació, una travesura, com el saboreig d'un fruit prohibit.

De l'esperit inquiet de l'Andreu, n'està saturada tota la seva producció, i aquesta inquietut, plena d'audacia, fibra de tota la seva obra, és la que li fa anunciar-nos l'execució de tres colossals esmalts, majors de tamany natural, destinats a París.

Nosaltres estimem a l'Andreu per lo que és i lo que val; no per lo que desitjaríem que fos. Aixís aquell dibuix que porta el número 22, que és no direm lo millor, sí lo que més ens complau a nosaltres de l'exposició, donat nostre criteri, no desitjem que fos la norma de la totalitat de la producció de l'Andreu; perdria tot el seu encís, deixaria tot el seu graciós caient, principal atractiu a senyalar en ella.

No es pas totalment *nostre* l'Andreu; mes exigir-li que ho fos, seria matar la fibra més íntima del seu art i tota la seva personalitat. Per això, tot i no sentint com sentim nosaltres, l'admirem i teixim una garlanda més en elogi seu, als molts que ja ho han fet, amb motiu de la seva actual exposició.

JOAN LLIMONA.—*Saló Parés*

Massa beatífut: davant l'exposició d'En Llimona, se sent l'anyorament d'un esclat de juvenils i irreverents estridències.

Tot molt acurat, impecable; tot fill d'un esforç tossut, perfidiós. Però més enllà d'això, no hi cerquem res més, que per més voluntat que hi posem, serà vana nostra tasca.

No és l'obra d'En Llimona, l'obra d'un entusiasta, un ver temperament qui posa en el seu art el seu esforç i la seva voluntat tota; lo contrari, sembla ésser tota ella, fruit d'una tasca quotidiana, previament senyalada i complerta penosament, com un deure de forços compliment. No hi ha una esperitualitat que bategui, frísosa de vida forta. Paissatges, figu-

res, tot movent-se en un ambient d'irritant inacció, d'un quietisme enervador, que per contrast porta tot seguit a un desig de moure's en un món d'irreverències i ple desplegament d'energíes i voluntats juvenils.

Sempre En Llimona ens ha ofert en la seva producció aquesta tonalitat; mes en l'actual exposició veiem accentuar-la més i més, mantant en les seves obres aquell misticisme que despertaven, per a caure en una manca absoluta d'expressió i vida.

Repetim-ho, massa beatífut.

JOSEP ARAGAY.—*Galeríes Dalmau*

Es l'Aragay una vera energíia, un desbordament de força i plenitud. Això fa que sempre la seva obra despertí un viu interés, i explica el que actualment desperta la seva exposició en les Galeríes Dalmau, nombrosíssima, i que és una manifestació plena en tots els seus aspectes de la producció artística de l'Aragay.

Nosaltres no'ns sentim compenetrats amb l'esperit que anima les obres de l'expositor. Tot en elles es convulsíu, accidentat, mogudes per la força d'una ment febrós; mes apartades per complet del seu sentir. Nosaltres, que creiem que l'art deu ésser generat en un ambient de serenitat, reconeixem en l'Aragay una vera força i un home esforçat, que ha tingut impulsivitat suficient, per a entre nosaltres, imposar la seva personalitat.

No desconfiem en veure en definitiva a l'Aragay ben *nostre*, allunyats ja, per un plè domini del seu art, el convulsionisme i febrositat que avui impregna les seves produccions totes; la seva força es bona penyora de que reixirà l'Aragay en definitiva, imposant-se en el seu sentit més íntim, a les seves obres actuals, de lirisme convulsíu.

JOSEP DEL CASTILLO.—*Casa Esteva i C.^a*

Dolenta, molt dolenta aquesta exposició; llàstima que en ella s'exploti la fibra de la història i mitologia clàssiques.

Es una producció grisa, monòtona, en la tècnica i en l'esperit. Vol semblar espontania, fresca, i es d'una sinceritat no forçada, perquè verament creiem que'l seu autor es incapaç de cap esforç; és sols una sinceritat i frescor de *doublé*.

Pobre Grecia! En quines mans pecadores has anat a raure!

En lo successiu, fora útil recomanar al se-

nyor del Castillo una abstinència absoluta, completament, en quant a oferir al públic les seves minces produccions.

LLUIS NOVAS.

CARNET DE NOTES

Sembla que ben properament serà oberta la exposició de la col·lecció de teixits Pascó, instal·lada en el Museu del Parc.

—Per a ben properament, una batalladora entitat ens augura un cicle d'interessants conferències, desenrotllades per crítics de nostra ciutat i forts escriptors.

Entre ells se'ns citen els noms d'en Joaquim Folch, en Romà Jori, en Josep Lleonart i l'Adrià Gual; sols aquests noms son ja garantia de l'èxit que indubtablement assoliran.—X.

Musica

LICEU

LA impressió general que'ns produí l'estrena a la nostra Ciutat de l'òpera «Ero e Leandro» del mestre Mancinelli, no es pas molt favorable a l'èxit de la mateixa.

Traiem-ne la tradicional *claque*, els compromisos dels amics i els aplaudiments sempre censurables, dels professors de l'orquestra, i veurem que'ls que no tenen cap d'aquestos lligaments es reserven el seu entusiasme per a ovacionar sols a alguns dels seus interpretadors que com la senyora Gagliardi i el senyor Viglione-Borghése, son notablement mereixedors de tota mena de lloances.

Aixís nosaltres, que com no creiem en la infalibilitat dels autors, molt menys creurem en els judicis dels que volen fer triomfar o ensoñar una obra agena; no direm més que l'obra del mestre Mancinelli, és feta amb motllos antiquats, usant d'aquells ballables que avui, ningú d'un xic de bon gust hi creu; pero que dintre d'aquests motllos hi han pàgines inspirades a la moderna escola de cant, que fa que no s'hi trobin certes carrincloneríes que'ls diguem-ne clàssics d'aquesta escola, usaven tant freqüentment, i també que'ls chors—que son en gran nombre en l'obra—estàn fractats amb mà vigorosa i coneixedora dels seus efectes.

No discutirem si'l llibret és molt o poc musicable, car el cap i a la fi és l'autor qui l'es-

culleix i quan ho fa és que deu estar convençut de la seva bondat.

Ja abans he parlat breument amb elogi d'alguns dels seus interpretadors; sols haig d'afegir que tots els demés que'ls secundaren, chors i orquestra, treballaren amb manifest entusiasme per assegurar l'èxit de l'obra, logrant, com es natural essent concertada i dirigida pel seu autor, que obtingués una interpretació força ajustada.—B.

Concurs de lectura

L'Orfeó de Sans convoca un concurs de lectura en Català, primer d'aquesta mena que s'haurà efectuat a la barriada, an el qual podran pendre part nois i noies de menys de catorze anys, residents a Sans i que previamente s'inscriguin presentant nota de llurs noms i domicili a l'estatge de l'Orfeó (carrer de Sans, 114, principal), per tot el dia 25 del corrent abril i hores d'una a tres tarda i de nou a deu nit.

L'exercici consistirà en llegir davant la Comissió examinadora un fragment imprés designat a l'acte per la mateixa i tindrà lloc el diumenge dia 27 al domicili social de l'Orfeó, començant a les deu del matí.

Oportunament s'avisarà el dia i l'hora del repartiment de recompenses, amb qual objecte es farà una sessió revestint-la de la major solemnitat possible.

Han ofert premis les Societats «Ateneu La Familiar Obrera», «Centre Catòlic», «Casino de Sans», «Círcul de Sans» i l'Orfeó organitzador del concurs, i també distingides personalitats, entre elles el Reverent Sr. Rector don Josep Baltà, Tinent-Alcalde senyor Vallés i Pujals, regidor senyor Marial i senyors Manuel Bosser (director de l'Orfeó), Ramón Bassegoda, Josep Cunill, Jacinto Laporta, Josep Tomàs, J. Deu, Esteve Masclans, Joaquim Samsó, Marià Tarrida i altres.

*El nostre poble es franch e no'n es aixís
sobsjogat com es el poble Castella: car eyls
tenen a Nos com a Senyor, e nos a eyls com
a bons vassayls e companyons.*

Paraules d'Anfós IV d'Aragó a dona Lionor de Castella. — Arxiu de la Corona d'Aragó.

GARBELLANT

Per si no s'en havien ataleiat, podem assegurar-los que a Tarragona no sols manxen sino que s'hi críen uns conservadors de la *bien entendida* que fan un goig que enamoren i fan uns manifestos en Català, del que darrerament es parla.

Es estrany, això, veritat? partits espanyols en Català? De tot hi ha en la vinya del Senyor i no seria res d'estrany que convencessin a la *Juventud Conservadora* d'aquí i ens fessin la competència en parlar bé la nostra llengua.

Però, publicar «Acción» en Català, que no ho fassin pas; perdrien aquell bé de Deu d'estil que és el nostre recargolament de rialles.

Quin sant s'ha trencat el coll?

A la vila que fa pena capital, han fundat una mena d'imitació de la lliga del Bon Mot, que'n diuen *Liga del bien hablar*.

Sempre fan els infants,
lo que veuen fer an els grans.

El discurs presidencial de l'Ateneu Barceloní a carrer de l'il·lustre Domenech i Montaner, va anar amb aquest tema: «L'insignia nacional de Catalunya i la seva relació amb la bandera de l'estat».

Es a dir que tenen relacions? En tot cas son il·lícites; es a dir, sense permís de la mare patria.

El senyor Mir i Miró, arcalde interí de Barcelona, per no desmentir els precedents radicalíssims dels Giner i Serrallera, va ésser tan amable de brincar l'espina rebent a la Princesa de Battemberg, sogra de l'Alfons de Borbó.

Que l'amo li premii el seu revolucionisme.

De la cullita retallaire:

«El jutjat de les Dressanes, realitza diligències per a posar en clar la conducta del guardià de seguretat Minquelva, que's negà a descobrir-se al pas del Santíssim».

Amb tot el respecte, nosaltres direm que tenim el motiu d'aquesta irreverència:

El número, és de la *tierra de María Santísima* i no més se descobreix per la seva patrona.

Aquell diari de la mitja pela, empeltat de lerrouxisme, que'l deixen viure a la Rambla de les flors, s'explica aixís:

«En la función que, como todos los domingos, tuvo lugar en la noche de anteayer en el Ateneu Obrer del districte según, se puso en escena una comedia en un acto titulada «Torra-Torretes», cuya acción se desarrollaba en el jardín de una casa-torre.

En una de las primeras escenas, los personajes de la comedia, para celebrar no sabemos qué, elevan un montgolfier, dando la casualidad que el que se utilizaba representaba la bandera española, como podía haber representado la de otra nación.

Al darse de ello cuenta varios niños zangolotinos y algunos grandullones mal educados, aprovechando la oscuridad en que la platea queda sumida durante las representaciones, olvidando la consideración debida a las personas decentes y demostrando carencia de buena crianza, prorrumpieron en silbidos.»

Aixó mateix passava a Cuba en temps de la *madre patria*; ara en cambi, la respecten.

CORRESPONDENCIA

REDACCIÓ:

- F. A. B.—Te un caràcter massa íntim.
T. T. i R.—Aquesta vegada ni l'assumpte ni la forma de desenrotllar-lo ens agrada prou.
M. R.—Queda en cartera.
Ll. A.—Els seus treballs decauen per la seva extensió. Provi de fer quelcom més senzill.
ROGER.—Mirarem d'arreglar-la per a fer-la publicable.
F. L.—Anirà en un proper número.
A. C.—Te qualche imperfecció que procurarem esmenar.
E. G. C.—Mercés. Queda en cartera.
J. M.—Igualment: Anirà.
C. R.—Per al mes de juny estem preparant un número dedicat a Mossén Cinto. Aleshores aprofitarem la seva iniciativa.
P. J. i M.—Rebuda la seva lletra. No'ns ha convençut: de catalanista se n'ha d'ésser del tot i sempre.
B. T.—Ens ho guardem en cartera.
J. F. i S. P.—El de l'un no'ns agrada i el de l'altre tampoc.
T. M. D.—Aquell article anirà perquè'l que és promés és promés; pero tingueu en compte que la paciència es la mare de la ciència; per tant com més paciència tingueu més augmentarà la vostra sabiduria. I aixís com més triguem a publicar aquell article més serà en profit vostre.

NOVES

L'ensenya Nacional de Catalunya i la seva relació amb la bandera de l'Estat. — Divendres passat, en l'acte inaugural del curs de l'Ateneu Barcelonès, En Lluís Domènech i Montaner disertà sobre aquest important tema. El treball del conferenciant se reduí a la lectura de valiosos fragments d'una acurada obra inèdita d'investigació heràldica, aclarits amb comentaris i gràficament amb gran luxe de projeccions lluminoses.

Un extracte, sense les notes i acotacions que enriqueixen la obra d'En Domènech i Montaner, en donaria tant sols una migrada idea.

Preferim doncs, posar aquí sols un elogi, deixant el parlar-ne per a quan aquesta obra se publiqui; que va iniciar-se la idea de que, deguda a la seva excepcional valúia, contribueixi l'Ateneu a costejar-ne la edició.

* * *

S'ha assenyalat definitivament per al dia 11 del proper mes de maig la festa inaugural de la novella entitat «Casal Nacionalista Martinec» adherida a la Unió Catalanista.

Dita entitat ha començat a rebre entusiastes adhesions de diferents societats i periòdics de Catalunya, per lo que no es difícil de preveure que constituirà un èxit.

* * *

Dels nostres germans de Biscaia:

A Bilbao van empresonar l'altre dia tres nacionalistes autors i firmants d'una fulla que feia l'apologia del separatisme, ben viu en aquella nació ibèrica. Després han detingut a l'impressor de la mateixa, per complicitat encara.

Eren temps gloriosos per nosaltres, els que cada dos per tres, sortien persecucions: ara amansits com esclaus que som, pot ser no'ns vindria gens malament una fiblada d'aquestes, de tant en tant. Allí han començat una campanya de violències d'aquesta feta i violències també demana el nostre quietisme suïcida.

* * *

El dissapte prop vindrà lloc al Centre Autonomista de Dependents del C. i de la I. la sisena de les conferències de Dret Mercantil que amb tant d'èxit ve celebrant.

La mateixa anirà a càrrec d'En Santiago Gu-

bern, qui desenrotllarà el tema «Contracte mercantil i assegurances, especialment de la marítima».

* * *

La festa íntima de que prometem parlar extensament el número passat, en honor del nostre bon amic i company Jaume Arqué i els seus deixebles que prengueren part tant brillantment en el concurs d'Historia de Catalunya, es celebrà, concorrent-hi un bon nombre d'amics. Es feren sentits parlaments encomiant la tasca patriòtica de l'amic Arqué, pels senyors Flos i Calcat, Grant, Roig i Trius, Ballester i Casas Briz, que foren aplaudits entusiastament per tots els assistents a l'acte. No detalllem més extensament aquest acte, perquè ja's glosa detingudament en altre lloc d'aquest número.

* * *

Diumenge vindrà a la nit tindrà lloc, al Palau de la Musica Catalana, una festa helènica en que entre varis números de Dança, Rapsodia i Cant que's conserven d'aquells temps de l'esplendor de l'Àtica, el quadre dramàtic de la Casa de Família estrenarà les dues tragèdies gregues que té en assaig: la «Hècuba» i l'«Aiàx», d'Eurípides i Sòfocles, respectivament, expressament traduïdes al català i adaptades a la nostra escena.

* * *

El simpàtic confrare de Figueras «Empordà Federal» ha publicat un notabilíssim número extraordinari dedicat als genis empordanesos. Ademés d'una nodrida col·laboració conté la biografia i estudis sobres en Ramón Muntaner, Abdon Terrades, Damàs Calvet, Monturiol, Pep Ventura, Pagés de Puig i Carles Bosch de la Trinxeria. Al peu dels articles hi han firmes valioses de la nostra intel·lectualitat.

El número d'«Empordà Federal» representa un gran esforç digne de tots els elogis. Aqueix patriotisme local, aquest amor conscient per la vila i la comarca nadiua, es posa de manifest en l'acte d'homenatge als empordanesos il·lustres. Ben mereixedors en son de l'explèndid número d'«Empordà Federal» i tant de bó que aquestes notes sovintegin més entre la premsa comarcal catalana.

Rebi la Redacció del confrare Empordanés la nostre entusiasta felicitació pel seu bell i envejable acte patriòtic.

Acció Cultural

Conferències de Dret Mercantil

La quinta de les conferències de dret Mercantil, organitzades pel Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria, anà a càrrec del distingit advocat del Col·legi de Corredors Reials de Comerç de Barcelona, senyor Riera i Soler, qui disertà sobre'l tema «La Borsa - Aspectes econòmics i jurídics de ses operacions. Especialitat de la contractació».

Comensà el senyor Riera la seva conferència, fent remarcar la gran importància de les borses arreu del món, que fa que'l viatjar per qualsevol ciutat d'importància comercial, un no s'oblidi mai de visitar, per la seva construcció monumental, aquestes cases de contractació.

Després d'un calurós elogi a l'obra social del Centre, demostrà que'l problema de la producció és un fet; per això després de la permuta, vingué la compra-venda, fins arribar a un augment de producció que feu necessari les cases de contractació, anomenades després borses.

En el temps que podríem dir de la moneda no hauria sigut possible la formació de les grans indústries que per medi d'accions i obligacions ha lograt movilitzar grans capitals, i tampoc sens la manera de negociar aquets valors representatius—que és la tasca de les borses—no hauria sigut possible a Thiers reunir la suma de 5 milions, que necessitava, per a expulsar els prusians de França.

Demostrà amb els següents dats la consolidació de les Borses:

En 1808, la de París cotitzava sols 10 valors en 1900, 1454 (1.038 oficials i 416 de Banca); en el 31 de desembre de 1909, figuraven en la cotització de Londres, valors per més de 10 mil milions de lliures esterlines, i aquí Barcelona s'han liquidat en 31 de març de 1913, 490.000 accions.

Historià breument la seva formació històrica, analitzant detingudament l'especulació, com a element principalíssim d'aquestes cases de contractació.

Mes—digué—no cal confondre com hi ha qui creu, les borses amb joc d'atzar, puig, si bé és veritat que quelcom influeix la sort en les seves operacions, el seu sentit psicològic és totalment contraposat. Cert és que'l joc i

l'especulació, tenen que lluitar a voltes amb les mateixes armes, però en contra de totes les objeccions que's fassin de l'especulació, hi ha l'afirmació de que és un càlcul basat en el coneixement de lleis econòmiques, i que si n'obstant hi han moments infundats de pànic, casi sempre en son culpables els que's deixen portar per la poca serenitat.

Examinà les diferents denominacions de la paraula «Borsa» i els subjectes encarregats de la serie de contractes que s'hi realitzen, dividint-los en capitalistes, especuladors i intermediaris, assenyalant aquets últims, com els més abtes per les negociacions ja que's podrien també anomenar professionals.

El funcionament de les borses és variat segons els països; el sistema semi-oficial d'Alemanya on són institucions dirigides pels comerciants, baix l'alta vigilància de l'Estat; el d'Anglaterra on són societats privades exclusivament, i el sistema mixte d'Itàlia, Estat espanyol i altres països en que hi han borses oficials i privades: oficials com son les de Madrid i Bilbao, i privades com la de Barcelona.

Amb gran claretat i profusió de detalls examinà les diferents operacions borsatils, que poden ferse directament o per intermediari, al comptat i a plaços, fent remarcar en aquestes darreres el mecanisme del *report* i sa contrapartida el *deport*, la contractació a prima i contraprima, el descompte, l'arbitratge i l'empenyo.

Totes aquestes operacions que's desenrotllen en una borsa, tenen institucions especialment destinades a les mateixes, de les quals Barcelona posseeix el Casino Mercantil que's considera com a model, per la seva excel·lent organització.

L'organització de les principals borses del estranger fou el darrer punt de vista del estudi del senyor Riera i Soler, el qual posà fi a la seva interessant conferència fent observar que després d'aquest llarg estancament de la nostra Borsa, les formidables empreses que en el present s'estàn desenrotllant a la nostra Terra prometen renovar la vida econòmica de Catalunya i amb ella el moviment i esplendor de la nostra Borsa.

El públic nombrosíssim, que com en totes les anteriors conferències omplenava l'espaiosa sala del Centre, premià la tasca del conferenciant amb un llarg i unànim aplaudiment. - C.